

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuista

Turun ammattikorkeakoulu suhtautuu myönteisesti digitaalisen henkilöllisyyden ja digitaalisen asioinnin kehittämistyöhön ja näkee sen tärkeänä digitaalisten ratkaisujen ja digitaalisen toiminnan kasvamisen myötä. Digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisujen avulla edistetään ja mahdollistetaan ajasta ja paikasta riippumatonta toimintaa.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

-

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

Turun ammattikorkeakoulun toiminnassa kansainvälisen toiminnan merkitys on kasvanut ja kansainvälisten opiskelijoiden määrä lisääntynyt ja lisääntymässä. Ulkomaalaisten tunnistautumiseen ja asiointiin on oltava viranomaisten tukema ja hyväksymä ratkaisu ja tässä tarkoituksessa esitetty ulkomaalaisen digitaalinen asiointiväline on tärkeä. Ratkaisun kohdalla on kuitenkin syytä selkeyttää sen käyttömahdollisuuksia ja sitä mihin asiointiin velvoitetaan minkäkin vahvuisia tunnistustapoja.

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

-

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuksista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

-

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

-

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

-

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisulla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

Ulkomaalaisen opiskelijan etätunnistusratkaisu on erittäin tarpeellinen. Se nopeuttaa ilmoittautumisprosessia kursseille ja esim. korkeakoulukohtaisten tunnusten aktivointia, jos opiskelija saa hetun, jota voi käyttää niiden aktivointiin (esim. suomi.fi:n kautta).

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

Digivisiassa on esitelty suomi.fi:n yhteyteen rakennettua ulkomaalaisen opiskelijan ensitunnistuspalvelua, joka toimii hetu-periaatteella. VRK on myöntänyt hänelle jo etukäteen hetun, ja yksilöivänä tunnisteena on oppijanumero. Jos asiointipalvelu tulisi suomi.fi:n yhteyteen, muutoksia nykyisiin, ko. palvelua käyttäviin tunnistautumisyjärjestelmiin ei välttämättä tarvita, jos hetu saadaan vietyä oppilaitoksen tietojärjestelmiin. Tunnistusvälineen tulee tietenkin luovuttaa hetu. Muissa tapauksissa oppilaitosten omiin tunnistautumis- ja aktivointijärjestelmiin täytyy tehdä muutoksia.

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan

palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

- Esitunnistautuminen kännykän kautta: Onko ratkaisu saavutettava? Miten on otettu huomioon esim. heikkonäköiset käyttäjät? Vaaditaanko silmälasien poisotto tunnistautumiseen vai ovatko kuvin vertausmenetelmät jo tarpeeksi tarkkoja? Voiko esim. käsien tärinä vaikuttaa passin skannaamiseen vai tarvitaanko tunnistautumiseen avustajaa?
- Onko vaihtoehtoinen tunnistusväline yhdenvertainen, jos sitä ei voi käyttää yksityisen sektorin palveluissa? Digitaalinen henkilöllisyystodistus on kuvailtu vapaaehtoiseksi, mutta jossain vaiheessa näistä saattaa tulla korvaava fyysisen todistuksen tilalle. Jälkimmäinen skenaario vaatii tietysti erillisen lakimuutoksen.
- Tietojen itsehallinnointi identiteetilompakossa ja niiden luovutus? Voisiko jostain tiedoista aiheutua haittaa väärässä kontekstissa? Tietoja kysyvän palvelun tulisi selkeästi kysyä, mitä attribuutteja se tarvitsee. SP ei saisi edes hyväksyä attribuutteja, jotka eivät ole välttämättömiä palvelun käyttöön.
- Kuinka helppo tietojen itsehallinta on henkilöille, jotka kokevat jo nykyiset tekniset asiointiratkaisut haasteellisiksi?

Arvioitteko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

-

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

Esitys helpottaa ulkomaalaisten opiskelijoiden etäopiskelua, jos tunnistautuminen voidaan tehdä nopeasti ilman välikäsiä. Muut prosessit opiskelijalle, joka on saapumassa Suomeen ja joka voisi käyttää eIDAS-asetuksen mukaista identiteetilompakkoa yksityisen sektorin palveluihin? Asunnon haku, paikallinen puhelinliittymä, pankkitili jne. Kuitenkin esityksessä mainitaan, että asiointiväline olisi ensisijaisesti julkisen sektorin palveluihin?

EU-alueella työvoiman liikkuminen on jo sisällytetty lainsäädäntöön. EIDAS-asetuksen mukainen digitaalinen henkilöllisyystodistus helpottaisi kuitenkin EU:n sisäistä asiointia julkishallinnon palveluissa (ja mahdollisesti yksityisen sektorin). Nykyisellään esim. suomi.fi:ssä on mahdollista

tunnistautua vain muutaman EU-alueen valtion identiteetillä. EU-alueen ulkopuolisille tarvitaan lisäksi oleskelulupa, ym. Ensitunnistus voisi nopeuttaa vireillepanoa. Pelkkä tunnistusväline ei kuitenkaan ratkaise itse hyväksymisprosessin mahdollisia viivästymisiä.

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

Loppukäyttäjän päätelaitteen tietoturvassa pitäisi huomioida laitteen valmistajan pilvipalveluiden käyttö laitteen tietojen varmuuskopioinnissa. Tiedot voisivat mennä EU/Eta-alueen ulkopuolelle tätä kautta.

Muut kommentit

-

Suutari Mika
Turun ammattikorkeakoulu Oy